

Başvuru Numarası : 2018 / 3723
Toplantı Tarihi / Sayısı : 16.04.2019 / 83
Karar Numarası : 2019 / 26
Başvuran : V... M... (T.C: -)
Adres : M... 3 N... L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu / İ...
Muhatap : M... 3 N... L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu M...
Muhatap Adres : M... 3 N... L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu / İ...

I. BAŞVURU KONUSU

1. Başvuru, 05/10/2017 tarihinden beri M... 3 n... L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutuklu olarak bulunan V... M... isimli başvuranın diş sağlığında büyük problemler bulunduğu, alt çenesinde 6-7 tane dişi kaldığı, o dişlerden bir tanesinin tedavi olması gerektiği, cezaevindeki doktorların tedavide yetersiz kaldığı ve bu dişi çekmek istediği, başka hastaneye sevkinin yapılmadığı, kendisinin başka doktorlara muayene olmak ve dişini tedavi ettirmek istediği bu konuda yardım talep etmesi konularına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru, 08.10.2018 tarih ve 3723 sayılı ile kayda alınan dilekçe ile yapılmıştır.
3. Başvuru dilekçesi ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinde, başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Ulusal Önleme Mekanizması Birimi tarafından yapılmasına karar verilmiştir.
4. Başvuranın iddialarıyla ilgili olarak 6701 sayılı Kanun'un 18 inci maddesinin 2 nci fıkrası uyarınca, M... 3 N... L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan 12.11.2018 tarihinde alınan yazılı görüşte; başvuranın, tüm iddialarına ayrı ayrı olarak yanıt verilmiş, ekte ise başvurucunun sağlık durumuna ilişkin bilgi, belge ve hekim raporları gönderilmiştir.
5. Başvurana, 6701 sayılı Kanun'un 18 inci maddesinin 2 nci fıkrası uyarınca muhatabın yazılı görüşü iletilmiş ancak söz konusu görüşe ilişkin olarak başvuran tarafından herhangi bir cevap sunulmamıştır.

III. OLAYLAR VE OLGULAR

Başvuru dilekçesinde ifade edildiği şekliyle ve kurum idaresinin cevabı ile ulaşılan bilgi ve belgelere göre ilgili olaylar özetle şöyledir ;

6. Başvuran, Tutuklu olarak Kuruma getirildiği 06.10.2017 tarihi ile 10.10.2018 tarihleri arasında diş şikayetleri ile ilgili olarak M... 3 N... L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Diş Tabipliği, Kartal Dr. Lütfi Kırdar Eğitim ve Araştırma Hastanesi M... Ceza İnfaz Kurumları Ek Hizmet Binası Diş Polikliniği ve Pendik Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi Çene Cerrahisi bölümünde olmak üzere 7 farklı kez muayene olmuştur.

7. Diş ile ilgili şikayetinden dolayı başvuran, 26.10.2017 tarihinde hastanenin diş polikliniğine sevk edilmiş, ilgili hekim tarafından kanal tedavisi yapılmak üzere bir üst basamak kuruma sevk istenilmiştir.

8. Başvuran 22.01.2018 tarihinde Tuzla Devlet Hastanesinin diş polikliniğine sevk edilmiş, hekim tarafından yapılan muayenede hastanın röntgeni çekilmiş, çekilen röntgen sonrası “dişin endodontik tedavisi veya çekimi gerektiği, tedavi bitimi protetik restorasyon için yeniden hastanelerine yönlendirilebileceği” değerlendirilmiştir.

9. 12.02.2018 tarihinde Kurum hastanesinin diş polikliniğine sevk edilmiş, başvuran kendisine önerilen tedavi olan diş çekimini kabul etmemiştir ve muayene sonrası ilaç reçete edilmiştir.

10. Başvuran 24.09.2018 ve 01.10.2018 tarihlerin de kurum tabibi diş hekimi tarafından muayene edilmiş, dişin çekimi uygun görülmüş ancak diş çekimini kabul etmemiştir.

11. 10.10.2018 tarihinde kurum tabipliğinden, Kartal Dr. Lütfi Kırdar Eğitim ve Araştırma Hastanesi M... Ceza İnfaz Kurumları Ek Hizmet Binası Diş Polikliniği ve Pendik Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi Çene Cerrahisi bölümünde uzman muayenesi sonucu alt sol 8 nolu dişin çekiminin uygun olduğu tespit edilmiş, ancak kendisi diş çekimini kabul etmemiştir.

IV. İLGİLİ MEVZUAT

A. Ulusal Hukuk

12. Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının “Kişinin dokunulmazlığı, maddî ve manevî varlığı” başlıklı 17 nci maddesinde; “*Herkes, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbî zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbî deneylere tâbi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tâbi tutulamaz...*” hükmü yer almaktadır.

13. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun (CGTİHK)’un “İnfazda temel ilke başlıklı” 2 nci maddesine göre “*Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin kurallar hükümlülerin ırk, dil, din, mezhep, milliyet, renk, cinsiyet, doğum, felsefî inanç, millî veya sosyal köken ve siyasî veya diğer fikir yahut düşünceleri ile ekonomik güçleri ve diğer toplumsal konumları yönünden ayırım yapılmaksızın ve hiçbir kimseye ayrıcalık tanınmaksızın uygulanır. (2) Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazında zalimane, insanlık dışı, aşağılayıcı ve onur kırıcı davranışlarda bulunulamaz.*”

14. Aynı Kanun (CGTİHK)’un “Hapis cezasının infazında gözetilecek ilkeler” başlıklı 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine göre; “*Hürriyeti bağlayıcı cezanın zorunlu kıldığı hürriyetten yoksunluk, insan onuruna saygının korunmasını sağlayan maddî ve manevî koşullar altında çektirilir.*”

15. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun (CGTİHK)’un “Hükümlünün muayene ve tedavi istekleri” başlıklı 71 inci maddesi gereğince, “*Hükümlü, beden ve ruh sağlığının korunması, hastalıklarının tanısı için muayene ve tedavi olanaklarından, tıbbî araçlardan yararlanma hakkına sahiptir. Bunun için hükümlü öncelikle*

kurum revirinde, mümkün olmaması hâlinde Devlet veya üniversite hastanelerinin mahkûm koşullarında tedavi ettirilir."

16. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun (CGTİHK)'un "Hükümlünün muayene ve tedavisi" başlıklı 78 inci maddesine göre; "(1) Kurumun sağlık koşullarının düzenlenmesi, hükümlünün acil veya olağan muayene ve tedavisi kurumun hekimi tarafından yapılır. Genel veya hastalık nedeniyle yapılan tüm muayene ve tedavi sonuçları, sağlık izleme kartına işlenir ve dosyasında saklanır. (2) Sağlık Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile üniversitelerin sağlık kuruluşları, hükümlülerin tedavileri bakımından gerekli yardımları yapmakla görevlidirler."

17. Aynı Kanun (CGTİHK)'un "Sağlık denetimi" başlıklı 79 uncu maddesi gereğince; "Kurum hekimi, kurumu ayda en az bir kez denetleyerek genel ve özel önlem alınması gereken hastalıklar ile kurumda sağlık koşulları yönünden alınması gereken önerileri içeren bir rapor düzenler ve kurum yönetimine verir."

18. Aynı Kanun (CGTİHK)'un "Hastaneye sevk" başlıklı 80 inci maddesi, "Hükümlünün sağlık nedeniyle hastaneye sevkine gerek duyulduğunda durum, kurum hekimi tarafından derhâl bir raporla ceza infaz kurumu yönetimine bildirilir." hükmünü içermektedir.

19. 6/4/2006 tarihli resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ve Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzüğün "Sağlık servisi" başlıklı 25 inci maddesine göre; "Kurumda koruyucu ve tedavi edici sağlık hizmetlerini cezaevi tabibinin başkanlığında yerine getiren servistir. Sağlık servisinde cezaevi tabibi, dış tabibi, eczacı, veteriner, diyetisyen, sağlık memuru ve hayvan sağlık memuru görev yapar." Aynı maddenin beşinci fıkrasına göre; "Dış tabibinin görevleri: Hükümlülerle kurum personelinin, ağız ve dış sağlığıyla ilgili koruyucu ve tedavi edici hizmetlerini yapar ve sağlık istatistiklerini düzenler."

20. Aynı Tüzük'ün "Hükümlülerin hastanelerde muayene ve tedavileri" başlıklı 116 ncı maddesine göre; "Kurumda tedavisi mümkün olmayan hastalığı bulunan hükümlülerin muayene ve tedavileri Devlet ve üniversite hastanelerinde gerçekleştirilir. Hükümlülerin yatarak tedavileri bunlar için ayrılan hükümlü koşullarında yapılır. Hükümlü koğuşu yoksa tedavileri dış güvenlikten sorumlu güvenlik görevlileri tarafından gerekli önlemler alınarak hastanelerin diğer birimlerinde yapılır." Aynı Tüzük'ün "Hükümlünün muayene ve tedavisi" başlıklı 117 nci maddesinin birinci fıkrasına göre; "Kurumun sağlık koşullarının düzenlenmesi, hükümlünün acil veya olağan muayene ve tedavisi cezaevi tabibi tarafından yapılır. Genel veya hastalık nedeniyle yapılan tüm muayene ve tedavi sonuçları, sağlık izleme kartına işlenir ve dosyasında saklanır."

21. 20.4.2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun 17 nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır. Aynı Kanunun 9'uncu maddesinin (i) bendinde, Kurumumuzun "özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek"le görevli olduğu düzenlenmiştir.

B) Uluslararası Hukuk

22. İşkence ve Diğer Zalimane, Gayri İnsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin 2 nci maddesine göre; *"1. Sözleşmeye Taraf Devlet, yetkisi altındaki ülkelerde işkence olaylarını önlemek için etkili kanuni, idari, adli veya başka tedbirleri alacaktır. 2. Hiçbir istisnai durum, ne harp hali ne de bir harp tehdidi, dahili siyasi istikrarsızlık veya herhangi başka bir olağanüstü hal, işkencenin uygulanması için gerekçe gösterilemez. 3. Bir üst görevlinin veya bir kamu merciinin emri, işkencenin haklılığına gerekçe kabul edilemez."*

23. Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin 7 inci maddesine göre; *"Hiç kimse işkenceye ya da zalimane, insanlık dışı ya da küçük düşürücü muamele ya da cezalandırmaya maruz bırakılamaz. Özellikle, hiç kimse kendi özgür rızası olmadan tıbbi ya da bilimsel deneylere tabi tutulamaz."*

24. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) "İşkence yasağı" başlıklı 3 üncü maddesine göre; *"Hiç kimse işkenceye veya insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele veya cezaya tabi tutulamaz."*

25. Birleşmiş Milletler Mahpusların Islahına Dair Asgari Standart Kurallar (Nelson Mandela Kuralları)'nın "Sağlık Hizmetleri" başlıklı 24 üncü maddesine göre; *"Mahpuslara sağlık hizmeti sağlanması devletin bir sorumluluğudur. Mahpuslar, toplumda mevcut olan sağlık hizmet standartlarına sahip olmalıdır ve yasal statüleri nedeniyle ayrımcılığa maruz kalmaksızın ücretsiz olarak gerekli sağlık hizmetlerine erişebilmelidir."*

26. Nelson Mandela Kuralları'nın 27 nci maddesine göre; *"Acil durumlarda tüm cezaevleri tıbbi yardıma derhal erişim sağlayacaktır. Özel muamele veya ameliyatı gerektiren mahpuslar ihtisas kurumlara veya sivil hastanelere sevk edilecektir. Bir cezaevi kendi hastane imkanlarına sahip ise mahpuslara uygun tedavi ve bakımın sağlanması için yeterli personel ve donanımına sahip olmalıdır. Klinik kararlar yalnızca sorumlu sağlık uzmanları tarafından alınabilir ve tıbbi olmayan cezaevi personeli tarafından reddedilemez veya ihmal edilemez."*

27. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin Üye Devletlere Avrupa Cezaevi Kuralları Hakkında Rec (2006) 2 Sayılı Tavsiye Kararı (Avrupa Cezaevi Kuralları)'nın "Tıbbi Bakım" başlıklı 39 uncu maddesine göre; *"Cezaevi yetkilileri tüm mahpusların sağlığını korumalıdır."*

28. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin Üye Devletlere Cezaevinde Tıbbi Bakımın Ahlaki ve Kurumsal Yönleri İle İlgili R (98) 7 Sayılı Tavsiye Kararı'nın 6 ncı, 14 üncü ve 17 nci maddelerine göre;

"(6.) Tecrübeli uzman bir diş hekimi servisi her mahkûm için ulaşılabilir olmalıdır."

(14.) Eğer mahkûmlar içerisinde bulundukları durumun önemini kavrayamayacak nitelikte bir hastalığa duçar olmamış iseler, kanunla belirlenen haller dışında, vücudundan herhangi bir parça alınması veya vücudunda herhangi bir fiziki uygulamanın icrası söz konusu olduğunda her zaman doktora verilmiş muvafakati aranacaktır. Her tıbbi müdahalenin sebebi açıkça mahkûma izah edilecek ve anlaması sağlanacaktır."

(17.) Tutuklu yargılananlar ücretini ödemek kaydıyla kendi doktorlarına başvurmak veya dışarıdan başka bir doktora başvurmak hakkına sahiptirler. Mahkûmlar ikinci bir tıbbi görüş

arayabilirler ve cezaevi doktoru bu öneriyi sempatiyle nazarı dikkate almalıdır, ancak bu talebin yararlı olup olmayacağı konusunda karar vermek doktorun nihai sorumluluğundadır.”

V. İNCELEME VE GEREKÇE

A. Başvuranın İddiaları

29. Başvuran, 05/10/2017 tarihinden beri tutuklu olarak bulunduğu M... 3 n... L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda diş sağlığında büyük problemler bulunduğunu, alt çenesinde 6-7 tane diş kaldığını, o dişlerden bir tanesinin tedavi olması gerektiği, cezaevindeki doktorların tedavide yetersiz kaldığını ve dişini çekmek istediklerini, başka hastaneye sevkinin yapılmadığını iddia etmiş ve başka doktorlara muayene olmak ve dişini tedavi ettirmek konularında yardım talep etmiştir.

B. Muhatap Kurumun Yanıtı

30. M... 3 N... L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan alınan yazılı görüşte Kurum idaresi tarafından;

- Başvuranın 22.01.2018 tarihinde Tuzla Devlet Hastanesinin diş polikliniğinde yapılan radyografik değerlendirme sonucu alt sol 8 nolu dişin kanal tedavisi ya da çekim yapılmak üzere değerlendirilmesinin uygun görüldüğünü,

- 12.02.2018 günü Kartal Dr. Lütü Kırdar Eğitim ve Araştırma Hastanesi Maltepe CİK Ek Hizmet binasında yapılan muayene sonucu alt sol 8 nolu dişin çekiminin uygun görüldüğü ancak hastanın çekimi kabul etmediği,

- Başvuranın Kurum idaresine yönelik yazmış olduğu dilekçesine istinaden 24.09.2018 tarihinde M... 3 N... L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu diş tabipliğince oral muayenesinin yapıldığı ve alt sol 8 nolu dişin çekim endikasyonu verildiği ancak hastanın çekimi kabul etmediği,

- 01.10.2018 tarihinde M... 3 N... L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu diş tabipliğince tekrar oral muayenesinin yapıldığı ve alt sol 8 nolu dişin çekiminin uygun olduğu bildirildiği ve hastanın çekimi kabul etmediği,

- Başvuranın yazmış olduğu dilekçesine istinaden 10.10.2018 tarihinde M... 3 N... L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu diş tabipliğince yapılan oral muayene sonucu dişin çekim endikasyonunun uygun görüldüğü, ancak hastanın çekim istememesi ve alternatif tedavi istemesi üzerine radyografik muayene ile birlikte değerlendirilmek üzere Kartal Dr. Lütü Kırdar Eğitim ve Araştırma Hastanesi Maltepe CİK Ek Hizmet Binası diş bölümüne sevkini yapıldığı, 12.10.2018 tarihinde orada yapılan muayene sonucu alt sol 8 nolu diş için Pendik Ağız ve Diş Sağlığı Hastanesi çene cerrahisi bölümüne sevkini yapıldığı,

- Pendik Ağız ve Diş Sağlığı hastanesi çene cerrahisi bölümünde oral ve radyografik muayene yapıldığı, uzman değerlendirmesi sonucu alt sol 8 nolu dişin çekiminin uygun olduğu, ilgili dişin mümkün olabilecek tedavilerinin değerlendirilmiş olduğu ve sonuç olarak çekim dışında uygun tedavisi bulunmadığı, diş çekiminin endike olduğu bildirilmiştir.

31. Ceza infaz kurumu idaresi tarafından, başvuranın hastane ve muayene kayıtları, tedavi, ilaç ve sevke ilişkin evrakları ile başvuranın tedavi sürecine ilişkin olarak M... 3 N... L

Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü Dış Tabibi tarafından düzenlenen değerlendirme yazısı gönderilmiştir.

C. Değerlendirme**a) Kabul edilebilirlik yönünden**

32.Ön inceleme aşamasında şekil şartlarını taşıdığı, açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden bulunmadığı anlaşılan sağlık hizmetine erişim hakkının engellendiği iddiasının, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun Ulusal Önleme Mekanizması Görevi kapsamında kabul edilebilir olduğuna karar verilerek başvurunun esastan incelemesine geçilmiştir.

b) Esas incelemesi yönünden

33. Demokratik toplumların en temel değerlerinden biri olarak herkesin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı Anayasa'nın 17 nci maddesinde güvence altına alınmıştır. Anılan maddenin birinci fıkrasında insan onurunun korunması amaçlanmıştır. Üçüncü fıkrasında da kimseye "işkence" ve "eziyet" yapılamayacağı, kimsenin "*insan haysiyetiyle bağdaşmayan*" ceza veya muameleye tabi tutulamayacağı yasağı getirilmiştir. (AYM, B. No: 2013/293, 17/7/2014, § 80)

34. Anayasa'nın 17 nci maddesinin üçüncü fıkrası ve Sözleşme'nin 3 üncü maddesi herhangi bir sınırlama öngörmemekte ve işkence, insanlık dışı ve onur kırıcı muamele ve cezaların yasaklanmasının mutlak mahiyetini belirtmektedir. (AYM Turan Günana, B.No:2013/3550, 19/11/2014, §33) Anayasanın 17 nci maddesinin üçüncü fıkrasındaki "kimse insan haysiyeti ile bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz" şeklindeki kural hükümlü ve tutuklulara yönelik uygulamalar için de geçerlidir. Bu husus, 5275 sayılı Kanun'un "İnfazda temel ilke" başlıklı 2. maddesinin (2) numaralı fıkrasında "*Ceza ve Güvenlik tedbirlerinin infazında zalimane, insanlık dışı, aşağılayıcı ve onur kırıcı davranışlarda bulunulamaz.*" ve yine Kanun'un 6 ncı maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendinde "*Hürriyeti bağlayıcı cezanın zorunlu kıldığı hürriyetten yoksunluk, insan onuruna saygının korunmasını sağlayan maddi ve manevi koşullar altında çektirilir.*" şeklinde düzenleme ile açıkça vurgulanmıştır. Dolayısıyla verilen bir mahkumiyet kararının veya tutuklama kararının infazında mahkûmlar için sağlanacak şartlar insan onuruna saygıyı koruyacak nitelikte olmalıdır. (AYM B. No: 2013/3550, 19/11/2014, § 36)

36. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi(AİHM), bir muamele veya verilen cezanın Sözleşmenin 3. maddesi kapsamında değerlendirilebilmesi için asgari ağırlık eşiği ölçütünü kullanmakta, bir muamele veya cezanın 3. madde kapsamında işkence olarak değerlendirilip değerlendirilmeyeceğine karar verilirken; muamelenin süresi, fiziksel ve manevi etkileri, cinsiyet, yaş ve mağdurun sağlık durumu gibi faktörler dikkate alınmaktadır.(AİHM, İrlanda/Birleşik Krallık Davası, 5310/71, 18/01/1978, § 162) AİHM ayrıca, hukuka uygun olarak özgürlüğü kısıtlanan herkesin insan onuruna uygun tutukluluk koşullarına sahip olma hakkı bulunduğunu, alınan tedbirlerin uygulanma koşullarının kişiyi sıkıntıya ya da tutukluluğa bağlı kaçınılmaz üzüntü seviyesini aşacak yoğunlukta bir ümitsizliğe sokmaması gerektiğini vurgulamaktadır.(AYM B.No:2014/ 648, 18/9/2014,§ 65)

37. Somut başvuruda; diş sağlığı ile ilgili sorunlar yaşadığını söyleyen başvuran bulunduğu M... 3 N... L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda istediği şekilde tedavi imkânının sağlanmadığını ve bu nedenle sahip olduğu insan haklarının ihlâl edildiğini iddia etmektedir.

38. Ceza infaz kurumlarında sunulan sağlık hizmetleri, özgürlüğünden mahrum bırakılanların tutulma koşullarının kalitesiyle doğrudan ilgili olduğu gibi yetersiz sağlık hizmetleri Avrupa İşkencenin ve İnsanlıkdışı veya Onurkırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi (CPT)'nin ifadesiyle, 'insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele' teriminin kapsamına giren koşulların hızla ortaya çıkmasına neden olabilmektedir."(CPT, 3. Genel Rapor'dan Alıntı [CPT/Inf (93) 12], prg. 30)

39. Ceza infaz kurumlarında özgürlüğünden mahrum bırakılan kişilerin, toplumda sağlık hizmeti sunulan diğer kişilerle aynı kalitedeki sağlık hizmetlerine ulaşabilmesi gerekmekte olup kişilerin özgürlüğünden mahrum bırakılması onların daha kötü şartlarda tıbbi muayene veya tedavi olmasına gerekçe oluşturmamaktadır. Aynı hususta Birleşmiş Milletler (BM) Mahpusların Islahı İçin Asgari Standart Kurallar'ın 5 inci maddesi insanlık onuruna karşı saygıyı azaltma eğiliminde olan ceza infaz kurumlarında yaşamla özgürlük arasındaki farkların en aza indirilmesi gerektiğini belirtir.

40. Ulusal mevzuatımızda da hükümlülerin ve tutukluların hastalık halinde muayene ve tedavilerinin nasıl yapılacağı ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. 5275 Sayılı Kanunun 71. ve 78. maddeleri uyarınca hükümlü veya tutukluların acil veya olağan muayene ve tedavisi ilk önce infaz kurumunun revirinde kurumun hekimlerince yapılır. Muayene ve tedavinin mümkün olmaması durumunda hükümlü veya tutuklular devlet veya üniversite hastanelerinin mahkûm koşullarında tedavi ettirilir.

41. Somut olayda, başvuran farklı tarihlerde bulunduğu kurumun Diş Hekimi tarafından muayene edilmiştir. Tedavi edilmesini istediği dişinin çekilmesi gerektiği başvurana bildirilmiş ancak kendisi muvafakat vermediği için dişi çekilememiştir. Alternatif tedavi yollarını aramak isteyen mahpus önce Kartal Dr. Lütfi Kırdar Eğitim ve Araştırma Hastanesine, oradan da Pendik Ağız ve Diş Sağlığı Hastanesine sevk edilmiş ve yapılan tetkik ve muayeneler sonucunda dişi için yapılabilecek tüm tedavi yöntemleri değerlendirilmiştir. Dişin çekiminden başka tedavisi olmadığı doktor raporuyla sabit olan bu olayda hastanın alternatif tedavi talebinin yararlı olup olmayacağı konusunda karar vermek doktorun nihai sorumluluğundadır.

42. Sonuç olarak; başvuranın iddiaları, infaz kurumu idaresinin yanıtları ve ekteki bilgi ve belgeler birlikte incelenip değerlendirildiğinde başvuranın kurumdaki muayenelerinin gerçekleştirildiği, gerektiğinde hastaneye sevklerinin yapıldığı, birden fazla diş hekimi tarafından dişinin ancak çekilerek tedavi edilebileceğinin tespit edildiği ancak başvuranın tedaviyi kabul etmediği anlaşılmaktadır. Kurum idaresi tarafından başvuranın sağlık durumunun izlenmesi, muayenesi ve tedavisi için gerekli özenin gösterildiği anlaşılmakta olup, ceza infaz kurumunun uygulamalarında insan haklarını ihlal niteliği taşıyan bir eylem görülmemektedir.

43. Bu çerçevede, 20.4.2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun 18 inci maddesinin dördüncü fıkrası doğrultusunda, insan hakları ihlâli yapılmadığı kanaatine varılmıştır.

VI. KARAR

Açıklanan mevzuat ve gerekçeler çerçevesinde;

1. 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun 18 inci maddesinin dördüncü fıkrası doğrultusunda İNSAN HAKLARI İHLALİ YAPILMADIĞINA,
 2. Kararın taraflara TEBLİĞİNE,
 3. Kararın KAMUOYUNA DUYURULMASINA,
 4. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yoluna başvurulabileceğine,
- 16.04.2019 tarihinde, OYBİRLİĞİYLE, karar verildi.

Süleyman ARSLAN
Başkan

Mesut KINALI
İkinci Başkan

Can ESEN
Üye

Cemil KILIÇ
Üye

Dilek ERTÜRK
Üye

Halil KALABALIK
Üye

Harun MERTOĞLU
Üye

Hıdır YILDIRIM
Üye

Mehmet ALTUNTAŞ
Üye

Mehmet Emin GENÇ
Üye

Safet BALIN
Üye